

Eesti tippjuhid tulevikuväljavaadetest

Jaanuar 2014

Lühikokkuvõte

22. jaanuaril avaldati Davosi Maaailma Majanduskonverentsil järjekorras juba 17. PwC maailma tippjuhtide iga-aastane uuring PwC Global CEO Survey, mis on sarnaste küsitluste seas pretsedenditu nii ulatuselt kui sisukuselt.

Uuringu käigus küsitleti seekord üle 1300 tippjuhti ligi 70 riigist. Samaaegselt globaalse tippjuhtide uuringuga, palusime sarnastele küsimustele vastuseid ka Eesti tippjuhtidelt ning saime 70 vastust.

Soovime siin raportis jagada eelkõige Eesti tippjuhtide nägemust Eesti ja globaalse majanduse ning oma ettevõtete hetkeseisust ning prognoosidest tulevikuks.

Millises suunas liigub Eesti töö- ja palgaturg? Milles peitub olulisim kasvupotentsiaali ja millised on peamised takistused selle realiseerimiseks? Kas ettevõtjate kindlustunne on kasvanud või kahanenud?

Kõigele sellele ja paljule muule aitavad järgnevad leheküljed vastuseid leida.

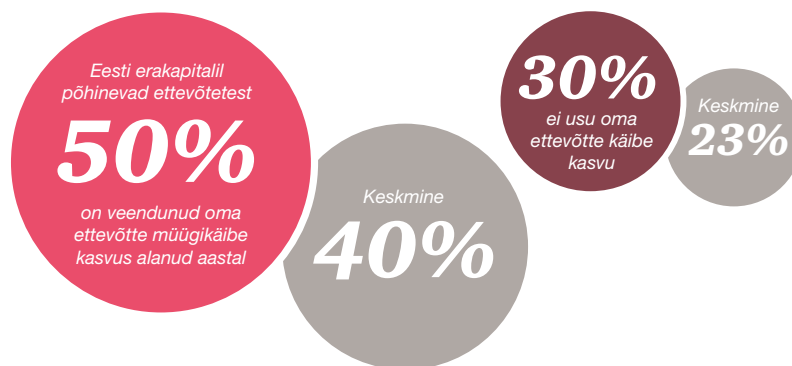
Täna kõiki uuringus osalenuid!

Ago Vilu

PricewaterhouseCoopers Eesti

Partner

Eesti erakapitalile kuuluvate ettevõtete seas on Eesti keskmisest rohkem nii optimiste kui pessimiste.

Kindlustunne suureneb

Hoolimata ebakindlast majanduskeskkonnast on küsitluses osalenud ettevõtete optimism alanud aasta osas suhteliselt kõrge - 41% uuringus osalenuist on veendunud oma ettevõtte müügikäibe suurenemises (aasta tagasi 35%) alanud aastal ning 36% on neid, kes peavad käibe kasvu üsna tõenäoliseks.

Vaid 10% ei usu oma ettevõtte käibe kasvu ning 13% on selles pigem kahtlevad.

Võrdluseks – Euroopa keskmine oma ettevõtte kasvus veendunud juhtide tase on 30% (aasta tagasi 22%) ning sama kõrge on see ka Skandinaavia riikides. Venemaal on see protsent küll kõrgem (53%), kuid võrreldes eelmise aastaga oluliselt langenud.

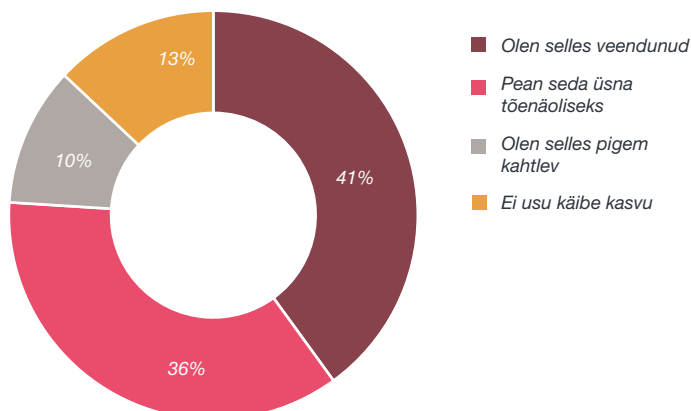
Kasvanud on optimism ka kolmeaastas perspektiivis: kolmandik (33%) vastanuist on veendunud oma ettevõtte aastase müügikäibe suurenemises kolme aasta jooksul ning veel 56% peavad seda üsna tõenäoliseks. Vaid iga üheksas

vastanu (11%) kahtleb oma ettevõtte müügikäibe kasvus keskpikas perspektiivis.

Võrreldes mullusega on Eesti tippjuhid ka oluliselt optimistlikumad maailmajanduse väljavaadete osas: maailmajanduse paranemist 2014. aastal usub ligi pool (41%) vastanuist (mullu vaid 18%) ning kahanemist kõigest 3% (mullu 16%). 56% vastanute arvates jääb maailmajandus tänava eelmise aasta tasemele. Sarnane muutus on toimunud ka globaalsete tippjuhtide meelsuses.

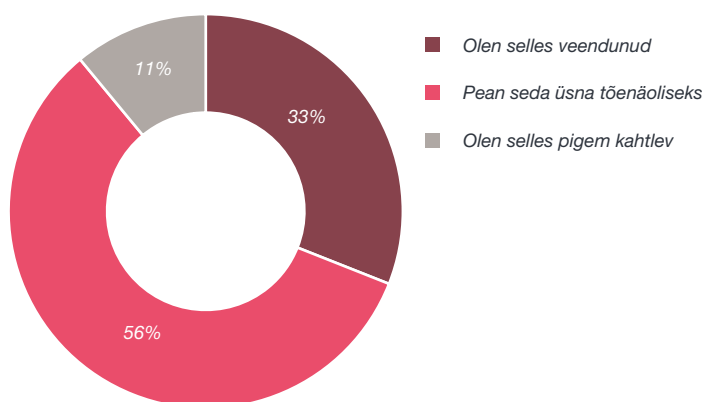
Joonis 1:

Kui veendunud olete oma ettevõtte müügikäibe suurenemises järgmise 12 kuu jooksul?

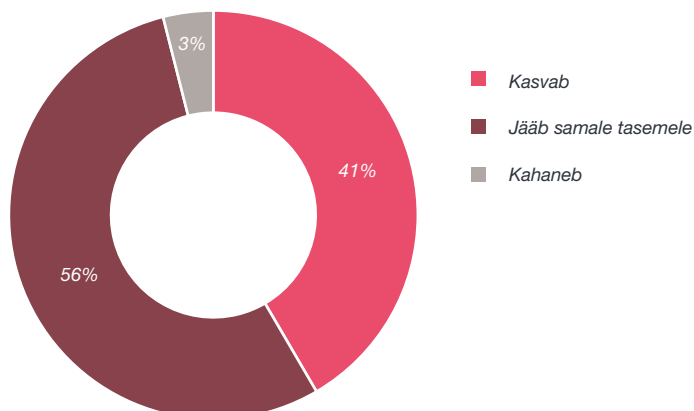
Joonis 2:

Kui veendunud olete oma ettevõtte müügikäibe suurenemises järgmise 3 aasta jooksul?

Joonis 3:

Kas usute, et maailmajandus järgmise 12 kuu jooksul pigem kasvab, kahaneb või jääb samale tasemele?

Eelkõige loomulik kasv

Küsisime tippjuhtidelt ka seda, milliste ärivõimaluste ja geograafiliste turgudega nad oma kasvuootusi seovad. Kui mullu oli enimlevinud vastuseks (31%), et kasvu saavutamise võtmeks on uute toodete või teenustega turule tulemine, siis tänavu on innovatsioonile panustajaid ligi poole vähem (16%) ja müügikäibe suurenemise peamist allikat nähakse pigem loomulikus kasvus, vastavalt 43% Eestis ja 27% juba olemasolevatel

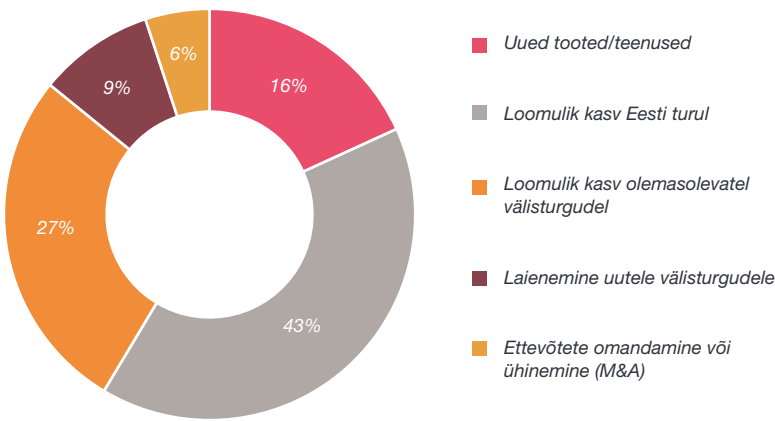
välisurgudel. 9% näevad käibe kasvu esmajoonel laienuksest uutele välisurgudele ning vaid 6% ettevõtete omandamisest või liitumisest.

Käibe kasvu seisukohalt kolme olulisima välisuru hulgas mainiti enim (36% vastanuist) Soomet, järgnesid Rootsi (27%) ja Läti (21%), seejärel Venemaa ja Leedu (vastavalt 20% ja 17%). 10% piiri ületas ka Saksamaa, mis oli kolme tähtsama eksportturu seas 11% vastanute jaoks. Piirkonniti on meie ettevõtjate

jaoks jätkuvalt kasvu-turuks number 1 ülekaalukalt Skandinaaviamaad, järgnevad Balti riigid (s.t Läti ja Leedu) ning seejärel Venemaa. Mulluse uurin-guga võrreldes on märkimisväärselt kasvanud Lätiga seonduvad ootused ja mõnevõrra kahanenud Saksa ja Vene-maa osakaal. Võrreldes eelmise aasta küsitlusega on suurenenud ka nende ettevõtjate arv, kelle jaoks ei ole välisurud kasvu seisukohalt olulised: mullu 23%, tänavu 29%.

Joonis 4:

Millist ühte loetletud ärivõimalustest peate enda ettevõtte jaoks kõige olulisemaks käibe kasvu allikaks järgmise 12 kuu jooksul?

Joonis 5:

Milliseid välisurgesid peate oma ettevõtte eeloleva 12 kuu käibe kasvu seisukohalt kõige olulisemateks?

Riik	Protsent vastanuist
Soome	36%
Rootsi	27%
Läti	21%
Venemaa	20%
Leedu	17%
Saksamaa	11%
Suurbritannia	9%
Hiina	9%
Norra	6%
Välisurud ei ole meie ettevõtte käibe kasvuks olulised	29%

Eesti erakapitalil põhinevad ettevõtted olid eelmisel aastal suurimad värbajad.

Töötajate arv suurenes 2013 a:

Väliskapitalil põhinevad ettevõtted

30%

Eesti erakapitalil põhinevad ettevõtted

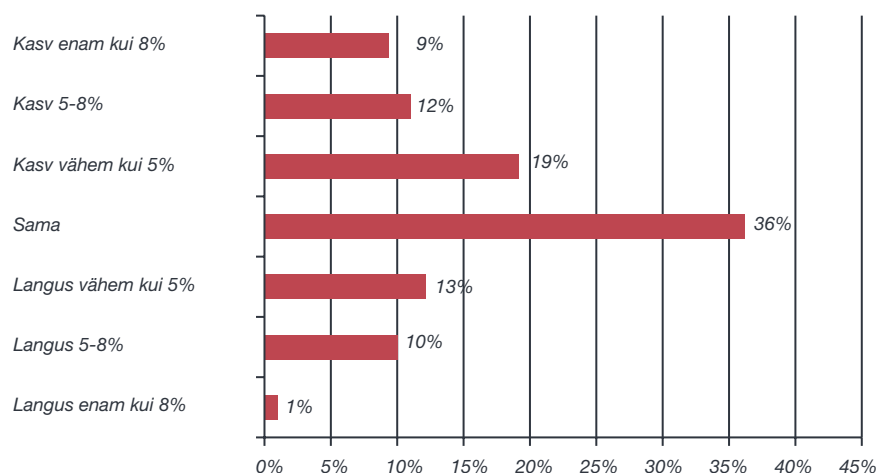
55%

Keskmine

40%

Joonis 6:

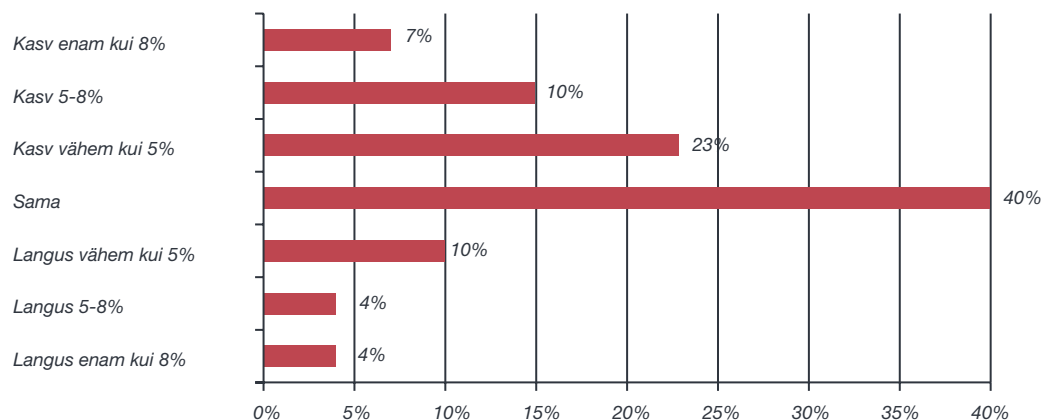
Mil määral on muutunud Teie ettevõtte töötajate arv viimase 12 kuu jooksul?

Kasvanud kindlustunne kajastub ka värbamisplaanides. 2013. aastal suurendas töötajate arvu 40% küsitluses osalenud ettevõtetest (36%-l jäi töötajate arv samaks) ja sama palju ettevõtteid plaanib värvata uusi töötajaid ka sel aastal. 40% arvab, et nende töötajate arv jääb samale tasemele ning vaid 18% plaanib töötajate arvu vähendada.

Joonis 7:

Mil määral muutub eeldatavalt Teie ettevõtte töötajate arv eeloleva 12 kuu jooksul?

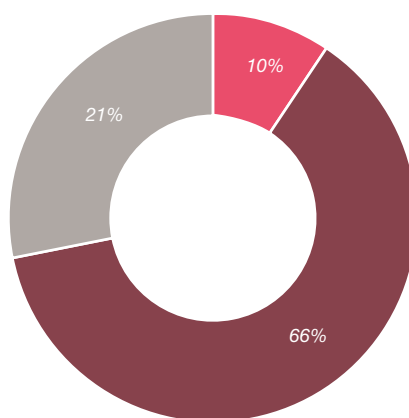
Üldine palgatõus

Kui mullu plaanis 70% uuringus osalenud Eesti tippjuhtidest oma ettevõttes töötajate palku tõsta, siis tänavu plaanib palgatõusu tervelt 87% vastanuist (neist omakorda veerand peab tõenäoliseks enam kui 5%-list palgatõusu). 10% arvab, et palgad jäävad samale tasemele ning palkade langust ei usu keegi.

Tippjuhtide endi palgaootus on pisut tagasihoidlikum, kuid siiski kõrgem kui eelmisel aastal: need arvatakse tõusvat 55% ja samaks jäävat 39% ettevõtetes.

Joonis 8:

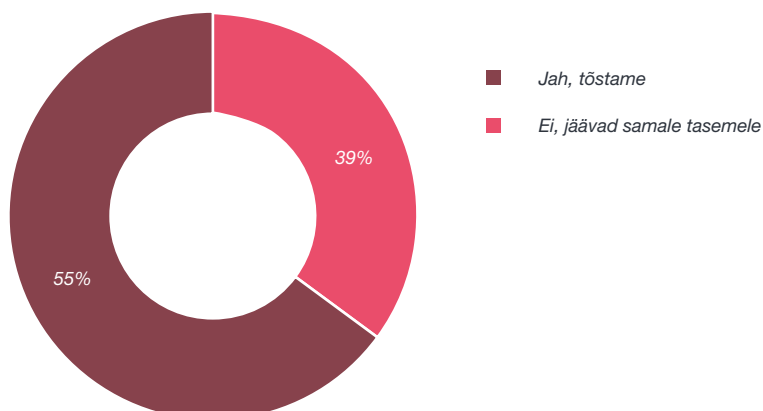
Kas plaanite eeloleva 12 kuu jooksul tõsta töötajate palku?

- Ei, jäävad samale tasemele
- Jah, tõstame kuni 5%
- Jah, tõstame üle 5%

Joonis 9:

Kas plaanite eeloleva 12 kuu jooksul tõsta tippjuhtide palku?

- Jah, tõstame
- Ei, jäävad samale tasemele

Aktuaalseimaks äririskiks peavad Eesti ettevõtjad kvalifitseeritud tööjõu nappuse probleemi. Mitte vähem oluliseks peetakse tööjõu kulude kasvu ja uute konkurentide sisenemist turule.

Riskid ja valmisolek

Kui eelmisel aastal oli Eestis äririskide edetabeli tipus elektrihinna tõus, siis selle teguri aktuaalsus on tänase seisuga vähenenud. Aktuaalseimaks äririskiks peetakse kvalifitseeritud tööjõu nappust (väga oluline 33% ja oluline 53% vastanute jaoks), järgnevad tööjõukulude kasv (vastavalt 36% ja 39%), muutused tarbijakäitumises ning ostujõus

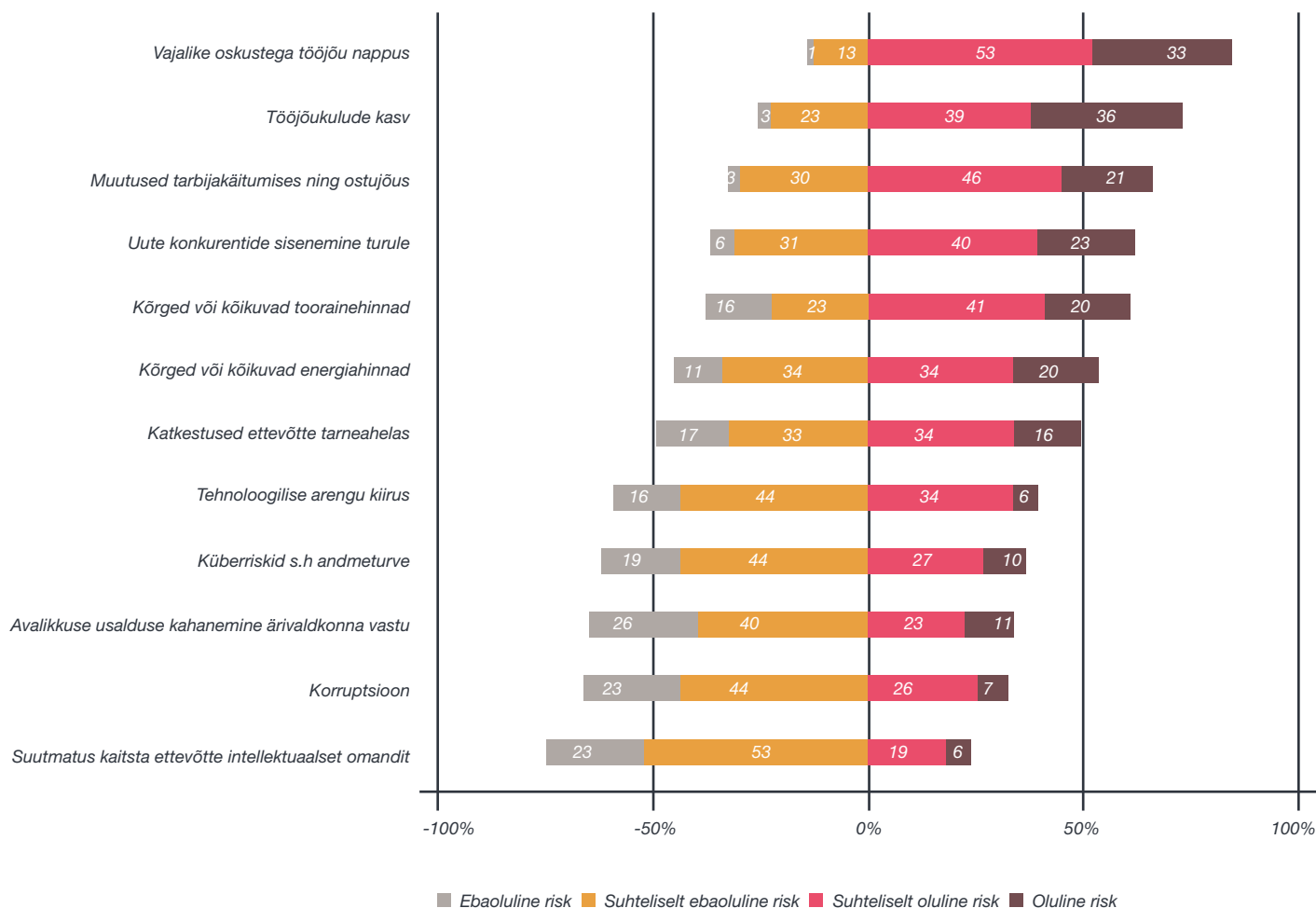
(21% ja 46%) ja uute konkurentide turuletulek (23% ja 40%). Enamik vastanuist peab pigem ebaoluliseks aga korruptsioonist ja avalikkuse usaldamatusel tulenevaid riske, küberriske ning ettevõtte suutmatust kaitsta oma intellektuaalset omandit.

Kõige olulisemaks majanduskeskkonnaga seotud riskiks peetakse kasvavat maksukoormust (vastavalt 33% väga

oluliseks ja 40% oluliseks). Olulisuselt järgnevad majanduslikud ja poliitilised riskid on Eesti tippjuhtide jaoks arenenud riikide majanduse kahanemine või aeglane majanduskasv (21% ja 49%) ning ülemäärane ja tarbetult ahistav riiklik sekkumine ärikeskkonda (36% ja 27%).

Joonis 10:

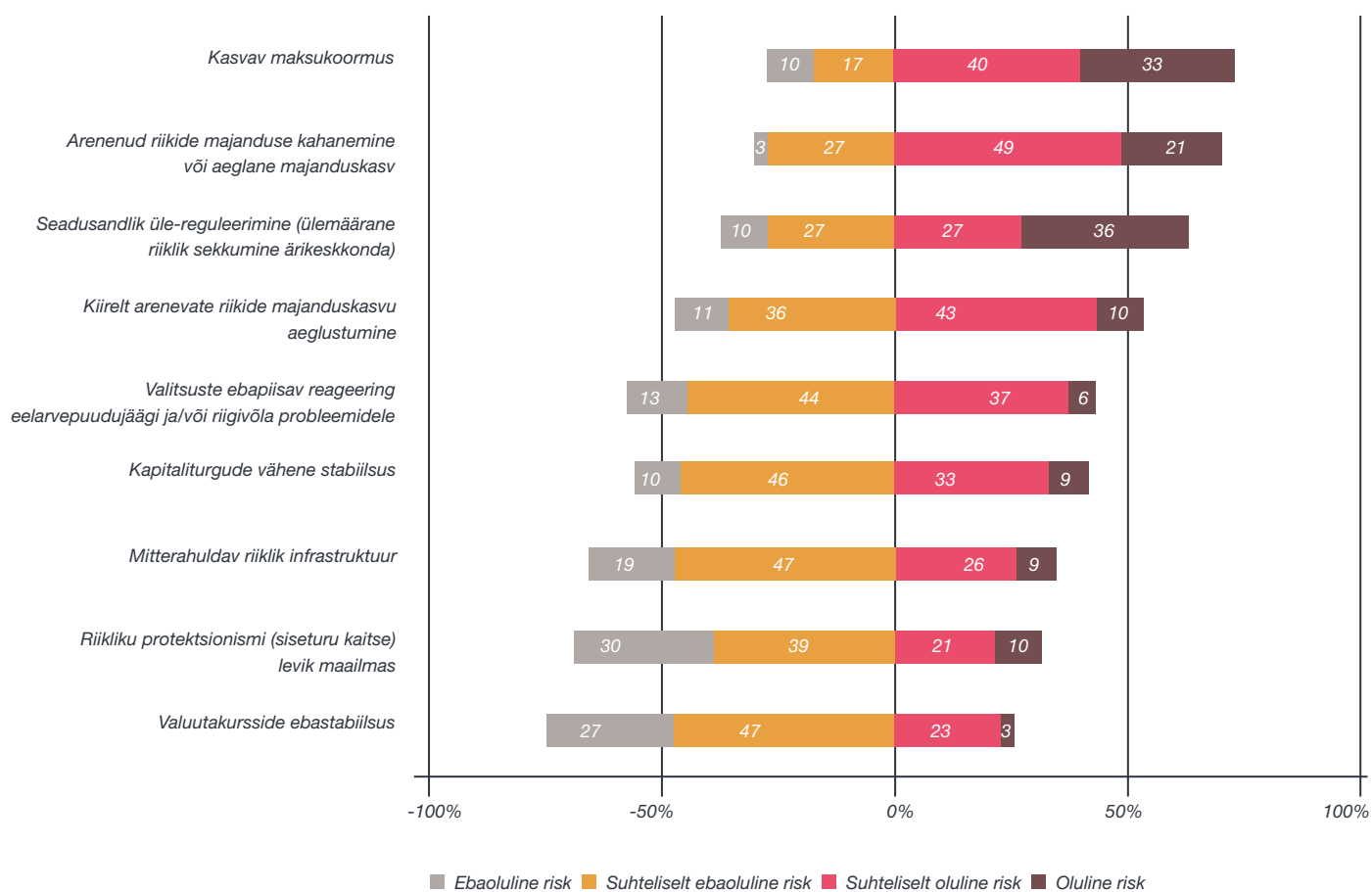
Kui oluliseks peate alljärgnevaid äririske oma ettevõtte kasvootuste suhtes (%)?

Eesti ettevõtja hindab kasvavat maksukoormust üheks olulisemaks majanduskeskkonnaga seonduvaks riskiks.

Joonis 11:

Kui oluliseks peate alljärgnevaid majanduslikke ja poliitilisi riske oma ettevõtte kasvuootuste suhtes (%)?

Kuidas on valitsus hakkama saanud?

Traditsiooniliselt uurisime ka ettevõtjate hinnangut sellele, millised peaksid olema valitsuse prioriteetsemad tegevusvaldkonnad ja kuidas nendes ollakse hakkama saanud.

Kolme olulisima valdkonna seas nimetasid enam kui pooled vastanuist innovaatilise, majanduskasvu toetava keskkonna loomist riigis (73% vastanuist) ning vajalike oskustega tööjõu tagamist (60%). Esimese osas saab

valitsus hindeks „rahuldava“: pisut rohkem on neid ettevõtjaid, kes arvavad, et sellega on valitsus hakkama saanud tõhusalt või pigem tõhusalt, kui vastupidisel arvamusel olijaid. Vajalike oskustega tööjõu tagamisel on aga rahulolematust kõrge: 14% arvates on valitsus sellega hakkama saanud täiesti ebatõhusalt ja 55% hinnangul pigem ebatõhusalt.

Üle veerandi vastanuist loetles olulisimate prioriteetide seas ka tõhusamat ning rahvusvaheliselt konkurentsivõimelisemat maksusüsteemi (49%,

ettevõtjate hinnang valitsusele „hea“), finantssektori stabiilsuse ja kättesaadava laenukapitali tagamist (34%, ettevõtjate hinnang „hea“) ning riikliku infrastruktuuri parandamist (29%, ettevõtjate hinnang „hea“).

Rahulolematud olid ettevõtjad ka valitsuse tulemuslikkusega töökohtade loomisel noortele, vaesuse ja ebavõrdsuse vähendamisel ning töötajaskonna tervise tagamisel, ent neis valdkondades pole ka ettevõtjate ootused kuigi kõrged (neid nimetas kolme prioriteetseima valdkonna hulgas vastavalt 16%, 14% ja 13% vastanuist).

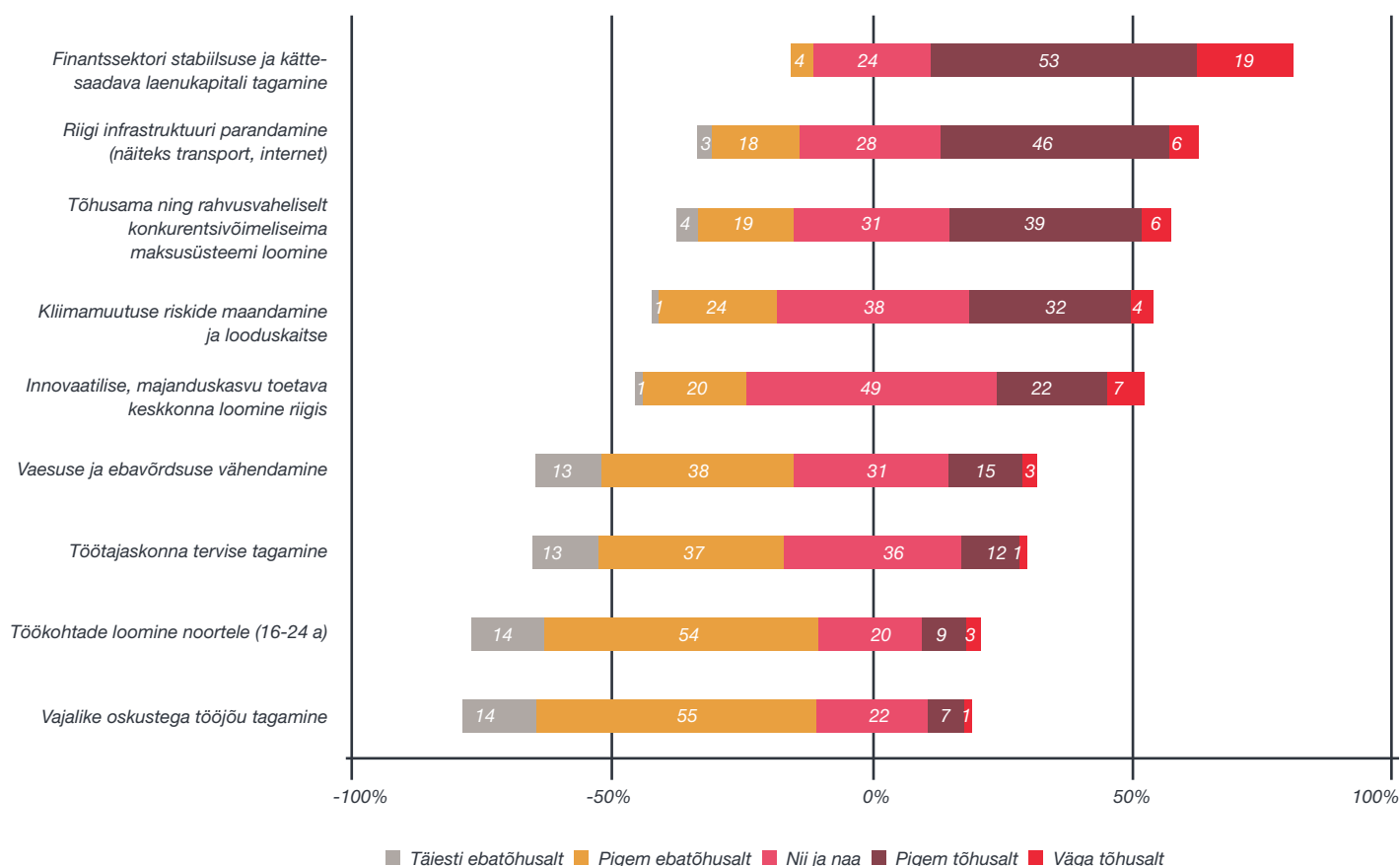
Joonis 12:

Millised peaksid olema Eesti valitsuse jaoks kolm prioriteetseimat valdkonda?

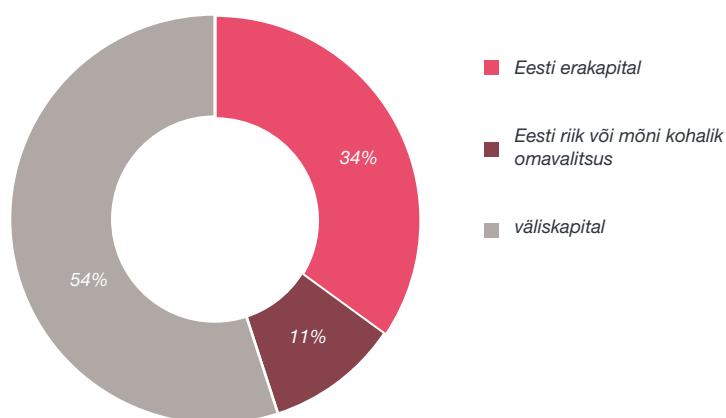
Joonis 13:

Kui tõhusalt on meie valitsus nende eesmärkide saavutamisele hakkama saanud (%)?

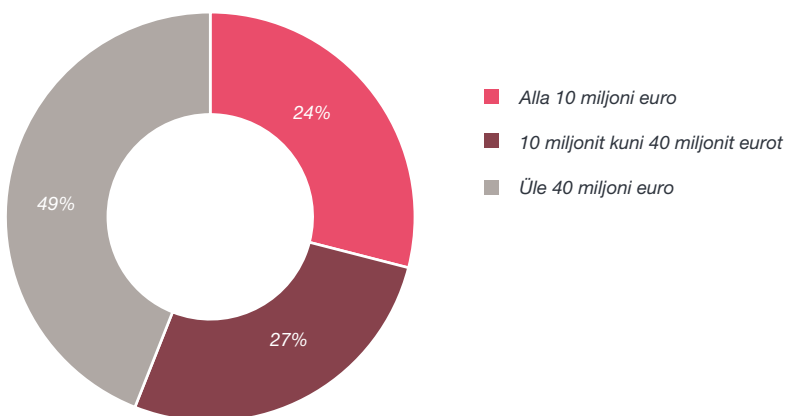
Joonis 14:

Ettevõtte enamusosalus

Joonis 15:

Ettevõtte viimase majandusaasta käive

Uuringust

Eesti tippjuhtide uuring viidi läbi internetiküsitlusena PwC globaalse tippjuhtide uuringu raames jaanuaris 2014. Uuringu küsimustik tugines globaalse uuringu küsimustikule ja oli kohaldatud Eesti oludele. Uuringus osales 70 Eesti ettevõtte tippjuhti.

Ettevõtetest 34% olid valdavalt Eesti ja 54% välismaa erakapitalile kuuluvad ning 11% riigi või munitsipaalomanduses. Poolte ettevõtete (49%) aastakäive on suurem kui 40 miljonit eurot.

Kontaktid

Ebbe Kåo

+372 6141 800

ebbe.kao@ee.pwc.com

Ago Vilu

+372 6141 800

ago.vilu@ee.pwc.com

www.pwc.com/ceosurvey

PwC firms help organisations and individuals create the value they're looking for. We're a network of firms in 158 countries with close to 169,000 people who are committed to delivering quality in assurance, tax and advisory services. Tell us what matters to you and find out more by visiting us at www.pwc.com.

This publication has been prepared for general guidance on matters of interest only, and does not constitute professional advice. You should not act upon the information contained in this publication without obtaining specific professional advice. No representation or warranty (express or implied) is given as to the accuracy or completeness of the information contained in this publication, and, to the extent permitted by law, PricewaterhouseCoopers does not accept or assume any liability, responsibility or duty of care for any consequences of you or anyone else acting, or refraining to act, in reliance on the information contained in this publication or for any decision based on it.

© 2014 PwC. All rights reserved. Not for further distribution without the permission of PwC. "PwC" refers to the network of member firms of PricewaterhouseCoopers International Limited (PwCIL), or, as the context requires, individual member firms of the PwC network. Each member firm is a separate legal entity and does not act as agent of PwCIL or any other member firm. PwCIL does not provide any services to clients. PwCIL is not responsible or liable for the acts or omissions of any of its member firms nor can it control the exercise of their professional judgment or bind them in any way. No member firm is responsible or liable for the acts or omissions of any other member firm nor can it control the exercise of another member firm's professional judgment or bind another member firm or PwCIL in any way.